

СУЧАСНИЙ СТАН БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Кузнєцова С.В. – ст. 5 курсу, гр. ОПДвнм-11

Науковий керівник – Пилявець В.М. – к.е.н., ст. викладач

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах ринкової економіки підприємства постійно підтримують фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями та робітниками підприємства і окремими особами. Для здійснення діяльності вони мають у своєму розпорядженні грошові кошти.

Функціонування підприємства передбачає безперервний рух грошових коштів, тому їх слід розглядати як важливий ресурс та результат діяльності підприємства. Грошові розрахунки в діяльності підприємства можуть набирати як готівкової, так і безготівкової форми. Безготівковим грошовим розрахункам, як правило, віддають перевагу. Це пояснюється тим, що за використання безготівкових розрахунків досягають значної економії витрат на їх здійснення.

Широкому застосуванню безготівкових розрахунків сприяють банківські установи, у них також заінтересована держава - не тільки з погляду економного витрачання коштів, а й з погляду вивчення, регулювання і контролю грошового обороту.

Регулювання безготівкових розрахунків здійснюється такими нормативно-правовими засобами: Конституцією України, Господарським та Цивільним Кодексами України, Законом України «Про Національний банк України», Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України, Положення про порядок виконання банками документів на переказ, примусове списання і арешт коштів в іноземних валютах та банківських металів, Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України, Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах, Положення про порядок здійснення уповноваженими банками операцій за акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями, та ін.

Суть безготівкових розрахунків полягає в тому, що платежі здійснюються шляхом переказу коштів із рахунку платника в банку на рахунок одержувача, тобто шляхом проведення відповідних записів за рахунок учасників розрахунків, оскільки саме безготівкові розрахунки є ланкою, що сполучає кожний суб'єкт господарської діяльності з оточуючим ринковим середовищем, та дозволяє брати участь у процесі виробництва, розподілу та споживання.

Безготівкові розрахунки в діяльності підприємств відіграють важливе значення у прискоренні обороту коштів, скороченні готівки, необхідної для обігу. Завдяки безготівковим розрахункам здійснюється концентрація грошових ресурсів в банках, а тимчасово вільні кошти є одним із джерел кредитування

Згідно звіту НБУ упродовж 2014 року в Україні тривала позитивна динаміка до збільшення безготівкових платежів. Так, їхня кількість збільшилась більш ніж на 295 млн. операцій, або на 50,6% (торік – на 67,9%), – до 879 млн. операцій, а їхня частка – до 55,9% порівняно з 43,6% у 2013 році. Обсяг безготівкових платежів зріс порівняно з 2013 роком більш ніж на 96 млрд. грн. і становив майже 255 млрд. грн. (25.0% від загальної суми операцій за платіжними картками). Кількість операцій з отримання готівки у 2014 році зменшилась майже на 62 млн. операцій, або на 8,2%, – до 693 млн. операцій, а їхня частка – до 44,1% порівняно з 56,4% у 2013 році. Обсяг операцій з отримання готівки збільшився порівняно з минулим роком майже на 7 млрд. грн., або на 0.9%, і становив майже 764 млрд. грн. (75.0% від загальної суми операцій за платіжними картками).[4]

Відповідно до ст.341 ГК України при безготівкових розрахунках всі платежі провадяться через установи банків шляхом перерахування належних сум з рахунку платника на рахунок отримувача або шляхом заліку взаємних зобов'язань та грошових претензій [1].

Наведене поняття безготівкових розрахунків більш детально наведене в Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, згідно якої безготівкові розрахунки являють собою перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів.

Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

При здійсненні безготівкових розрахунків можуть застосовуватися акредитивна, інкасова, вексельна форми розрахунків, а також розрахунки можуть проводитись розрахунковими чеками, банківськими платіжними картками, причому клієнти банків самостійно обирають платіжні інструменти (платіжне доручення, платіжна вимога, акредитив). Форма розрахунку вказується під час укладання договорів

Характерною особливістю безготівкових розрахунків є те, що списання грошових коштів з рахунку здійснюється банком за розпорядженням клієнта. Без розпорядження клієнта списання коштів допускається виключно за рішенням суду, а також у випадках, встановлених законом та договором між банком та клієнтом. Списання банком коштів здійснюється у порядку надходження розрахункових документів та встановлено черговість їх виконання у випадку одночасного надходження і недостатності коштів[3].

Кожна з форм безготівкових розрахунків має не тільки переваги, але й недоліки. Розрахунки

платіжними дорученнями – прості, зручні і гарантують швидке здійснення платежу.

Подальший напрям регулювання розвитку платіжного обороту в Україні має бути спрямований на збільшення безготівкового обороту та зниження готівкового. Головною метою насамперед має бути зростання довіри населення до банків. Також необхідно розширювати банківську діяльність стосовно поширення практики застосування у розрахунках з клієнтами векселів, чеків та акредитива.

Потреба швидких структурних та технологічних перетворень в системі безготівкових розрахунків актуальна, тому що від стану безготівкових розрахунків, своєчасного і повного надходження від платників коштів залежить стан грошового обігу,

ціноутворення, кредитні відносини, фінансовий стан підприємств і соціальний стан населення.

Сучасний стан економіки України характеризується як кризовий, оскільки в період економічної кризи порушується система безготівкових розрахунків, збільшується попит на готівку і кредити банків. Використання та удосконалення системи безготівкових розрахунків має суттєві переваги та відкриває значні перспективи в розвитку економіки України в цілому. Застосовуючи систему безготівкових розрахунків, держава звільняється від значних затрат, які необхідні для підтримки і оновлення великої маси готівки. Проте навіть сьогодні система безготівкових розрахунків стикається з великими проблемами, які потребують своєчасного вирішення

Література

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18.
2. Рорат В. Гроші на підприємстві: як організувати / В. Рорат // Журнал "Все про бухгалтерський облік" (спецвипуск) – 2011. - №280. - С. 33.
3. Новоселова Л.А. Денежные расчеты в предпринимательской деятельности. / Новоселова Л.А. // - М., 2006. - С.35.
4. Офіційний веб-сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

УДК 336.256

ПРИБУТОК – МЕТА ЧИ ОСНОВНИЙ ПОКАЗНИК ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Шпак К.І.– ст. 3 курсу, гр.Ф-31

Науковий керівник – Пилявець В.М. – к.е.н., ст. викладач

Брацлавський агроекономічний коледж Вінницького НАУ

У сучасних умовах, коли економіка переживає кризу і підприємства вимушені мобілізувати всі наявні внутрішні ресурси, велику роль в цьому процесі грає аналіз формування, розподілу і використання прибутку підприємств.

Прибуток займає одне з центральних місць в загальній системі вартісних інструментів і важелів ринкової економіки. Від прибутку залежить фінансове положення підприємств, рівень задоволення особистих і суспільних потреб працівників. Крім того за рахунок платежів з прибутку до бюджету формується основна частина ресурсів держави, регіональних і місцевих органів влади.

Проте прибуток є однією з найскладніших економічних категорій. Це зв'язано, перш за все, з багатоаспектною роллю прибутку в діяльності підприємства. Прибуток є і метою, і результатом, і головним засобом діяльності підприємства, рівно як і основні фонди і засоби.

З економічної точки зору, прибуток - різниця, між грошовими надходженнями і грошовими видатками; а з господарської - це різниця між майновим станом підприємства на кінець і початок звітного періоду. [2,с.117]

Великий внесок в розробку теоретичних і практичних аспектів прибутку внесли такі вчені, як Ковальов В.В., Бланк І.А., Яцюк Н.А., Чернов В.І., Шамхалов Ф.Р. та інші.

С. Ф. Покропивний розглядав прибуток як ту частину виручки, яка залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства. Деякі вчені вважають, що таке розуміння прибутку обмежується тільки

кількісним визначенням категорії і не розкриває її економічної природи. Тому М. Я. Коробов визначає прибуток як єдину форму грошових накопичень підприємства будь-якої форми власності. [4]

Однак, для того, щоб підприємство могло отримувати прибуток, спочатку йому потрібно внести кошти (тобто понести певні затрати) в сферу своєї діяльності(якість продукції, реклама, сучасне обладнання тощо). Тому поява прибутку безпосередньо пов'язана з появою категорії «витрати виробництва».

Прибуток - це показник, що формується на макрорівні, тому якщо підприємства реалізують свою продукцію споживачам, одержуючи за неї грошову виручку, це ще не означає одержання прибутку. Для виявлення фінансового результату необхідно зіставити виручку з витратами на виробництво продукції.

Підприємство одержує прибуток, якщо виручка перевищує собівартість; якщо виручка дорівнює собівартості, то підприємство спромоглося лише відшкодувати витрати на виробництво і реалізацію продукції, прибуток відсутній. Якщо витрати перевищують виручку, то підприємство має збиток, тобто негативний фінансовий результат. Він ставить його в скрутне фінансове становище, що не виключає і банкрутства. [2,с.116]

Роль прибутку як показника найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці тощо. Отриманий підприємством прибуток може бути використаний для задоволення різноманітних потреб. Тому він є одночасно і об'єктом розподілу. Спочатку